

הוריו הכינו לו קושאן

כמהגם מדי שנה, קיבלו גם השנה נשיא המדינה ורעייתו את חילי צה"ל המצטיינים, ביום העצמאות בביתם. בין 200 החיילים, נציגי כל היחידות והחילות, בלט חייל מיוחד קרבי, גבוה, חסון וזקוף, טוראי מצטיין אפרים (פרויקה) גרוס. נשיא המדינה לחץ את ידו, שאל אותו למוצאו ולמקום מגוריו, שלח לאחר מכן מכתב הוקרה לחייל אפרים גרוס.

פרויקה גרוס בא משוב שאין מרבים להזכיר את שמו. הוא נולד אמנם בחיפה ב-1937, אולם בן פחות משנתיים ימים היה כאשר יכדו הוריו, יעקב ושפרינצה גרוס, יחד עם קומץ צעירים אחרים, את הנקודה הביתית הראשונה בארץ — תל-צור, מ צפון לאבני-יהודה בשרון.

שלב הראשון בנקודה חדשה, תנאי החיים הבלתי נחים, השפיעו בעקיפין גם על החינוך בן השנתיים. כשהוא גדל לה יות לילה, סקדו חיפושים ומעצרים תכור פים את הנקודה, שהיתה בזמנו בית-ספר למדריכי הארגון הצבאי הלאומי. באחד ה חיפושים נאסר אביו של הילד והוגלה לי אריתריאה.

בגיל רך מאוד הצטרף פרויקה לבית-ה בבתר למד את דרכי הטיפול בנשק. עסק בהדרכת כרוזים במחתרת.

המשפחה עזבה את תל-צור, הקימה לה משק בנחלת זיבטינסקי, אף היא מושב בית-ישי בצפון השרון, ליד בנימינה. שם קיבל פרויקה לידי את ריכוזו קן בית-ה, ניהל את פעולות הקן, לא נמנע מלהשתתף באופן פעיל במסיבות, כשהוא קורא פילי- טונים, נוטל בכל מסיבה את התפקיד ה עיקרי. חניכיו העריצוהו.

אפרים גרוס

בשנת 1954 התמנה למפקד מעוז בית-ה במושב בנימינה, כשהוא בן 17 בלבד. הוא מילא את התפקיד במסירות וגאמנות, למרות היותו על סף סיום לימודיו התיכונים ולפני בחינות הבגרות. הוא הגביר את הפעילות בסניף, חדר לשיכונים ומעבד רות שבשכונת למושבה, גייס שם נוער לאירגונו.

הוריו רצו לימד חקלאות או מדעי ה רוח באוניברסיטה העברית, אולם יותר מ כל שאפו כי בנם יחיד יזכה כמשהו, עובד אדמה החי מיגיע כפיו. כשסיים פרוי-קה את לימודיו התיכונים, התגייס — למרות שטרם מלאו לו 18 שנים — לאחר שהוריו נתנו את הסכמתם. הוא שובץ ב יחידה קרבית של חיל רגלים.

ואז נתגלה כי למרות שממיל ילדותו חונן אפרים על ברכי תורת הצבאיות ה יבית-ה וספג לתוך דמו את תורת ה מרי והתרגו שהיתה מסכיבו משחר יל- דותו, לא ראה פרויקה בצבא את משרת חייו. הוא רצה לתת את מלוא חלקו ל מדינה ולצבא, אולם כשיגיע זמן השחרור, רצה לחזור לעבודה במשק הוריו.

את קורס המככים סיים כחניך מצ' טיין. כשחזר לגדוד קיבל להורכה כיתת חיילים. לא עבר זמן רב והוא נשלח לקרב בראש אנשיו.

ליום הולדתו 19 ש'עמד לחול בשלישי לנובמבר, הכינו לו הוריו מתנת יום הולדת כהפתעה: תעודת רישום (קושאן) על חל-קת אדמה שנקנתה בשביל. פרויקה לא הספיק לקבל את מתנת יום ההולדת. יר מיים קודם לכן חשתתף בקרב על משלטי האויב, בראש כיתתו הסתער על אחד המו-צבים, כאשר כוון אויב פגע בראשו. הוא נהרג במקום.

ששון טרמין

לפני חמישה חודשים נולד בנם יוסף, רבקה התקשתה בעת הלידה, שיתוק חלקי חקף את רגליה למשך 10 ימים. ששון לקח חופשה מעבודתו, שלח את אשתו ל בית הבראה והוא עצמו ניהל את הבית במשך חודש ימים.

בשני לנ במבר, קיבלה רבקה מכתב מב'ע לה שיצא לחו"ל. היתה זו מעין צוואה: "תש-מרי עליך ועל יוסף, אל תדאגי בשבילי. כל דאגתי את ויוסף. תכתבי לי איך עברה השבת בלעדי, בטח היה משעמם לך." רק כעבור חמישה ימים נודע לרבקה על היפגשו של בעלה. תחילה אמרו לה כי נפצע קל ברגליו. אחר נמסר לה כי פצעיו קשים יותר. אחר כך ראתה רב בבית הוריה קורא פרקי תהילים. "אף פעם לא ראיתי מחת. חשבתי שהחכם בא לקרוא בספרים כדי שבעלי יהיה בריא", התודתה. רק כעבור זמן מה אזו בה גשים וסיפרו לה כי בעלה נהרג. רבקה טרמין, האם בת 18, בעלת הפנים הילדותיים, רק אחוזה בחינוקה ומיללה: "מסכן, לא יהיה לו יותר אבא..."

מדדו את החוף מיפו ועד תחנת רידוג, כשעניניהם מתגעגעות אל האניות העונות במלים.

הילדים למדו לשחות. מאיר היה שחיין מצויין. אחד התענוגות הגדולים בחייו היה להפליג הרחק מהחוף, כשזרועותיו הן המשוטים לגופו הצנום והנמוך. בכל שעת פנאי היה רץ לים. בקיץ, בחורף, בבוקר או לעת ערב. מי שרצה לחפש אותו היה ממחר לחוף הים.

הוא למד בבית-הספר העממי תחכמונה, החל מיד לאחר סיום הלימודים לעבוד. הוא רכש שני מקצועות: צבע ונגר. הוא אהב לעבוד. לבד מזאת, ניהן בקל ערב ושמיעה טובה, היה מרבה בשירה. כל השלאגרים האחרונים של הזמנה הושרו בפיו. די היה לו לבקר בהצגת קולנוע אחת כדי לדעת כבר לפום ולשיר את כל הפזמונים שבה. ביחוד אהב לשיר את שירי הסרטים ההר-דיים. הוא היה בחור עליון, אוהב חברה, אהב לעשות שמו ולכחיה.

אך גלי הים לא חדלו מלסעור בעורקיו. בהגיעו לגיל 17 רצה להתגייס לחיל הים. ואז נפלה מהלומה איומה על ראשו: הם סרבו לקבלו, מאחר שלא היה בתנועה ימית או בגדנ'ע ים. הוא ניסה להשקבל לפחות לגדנ'ע ים, כדי שיוכל בהגיעו לגיל 18 להתגייס לחיל הים. מאוחר מדי. ה א כבר היה מבוגר. מאותו יום, לא הצליח איש לנחמו.

כעבור שנה גוייס לצבא. שוב השתדל להשקבל לחיל הים. שוב נכשל. ועדת הגיוס החליטה שהוא חומר טוב ליחידת שריון. עבר עליו משבר קשה. מספר פעמים ברח מיחידת, במחשבה שלבסוף ימלאו את מבר קשו. במחנה האימונים ניסה להיות ארי טיסט. אולם צה"ל אינו יכול להתחשב בחלומות של נערים רכים מגוה שלום. הוא נשאר בחיל השריון. נדמה היה שהוא ה ש לים עם גורלו.

בפעם האחרונה היה מאיר מורחיי ב חופשה בחג הס כות. הוא הירבה להרעיש בבית. אסף את ארבעת אחיו הגדולים ואחותו, תופף בחוף, ניהל שירה. האם, שלא יכלה לשאת את הרעש, שאלה: מה הרעש הזה? "

ענה מאיר: "מה יש אמא, אולי לא אחזור עוד פעם להרעיש בבית?" לפני שחזר לצבא, אמר לאם בטרם ירד מהמדרגות: "תברכי אותי אמא, יש לי הרגשה שיותר לא אעלה במדרגות אלה." האם בירכה אותו. אבל זה לא עורר מאיר לא חזר.

הרב קרא תהילים

רשים שצרח בעריסה היה תינוקה שלה. בנו של ששון. רבקה הכירה אותו לפני שנתיים. אז היתה בת 16 בסך הכל, נערה שלמטה מגיל ה נשואים. היא התאהבה בגבר בעל הקומה הבינונית והעניים החומות, הסכימה להצעת הנישואין שלו.

ששון בן 25 עלה לפני שמינה שנים מת-רכיה, שם השאיר הורים וארבעה אחים. ומכיון שבאותה תקופה, לפני שנתיים, ביקר זה אמו בארץ, החליט לערוך את טקס הנישואין מיד. רב פרטי ערך קידושין ב סתר, ללא אישור הרבנות. לפני שנה ה ת חתנו השניים בשניה, הפעם בטקס רשמי שנערך ברבנות.

ששון עבד במחסן שק"ם במשמר השבעה. אחיו היו בארץ, שירתו בצבא. לא יכלו להתאקלם. חזרו לאדנה שבחורכיה. ששון החליט ללכת בדרך קשה יותר, להישאר ב ארץ.

"חובשו חובשו מהר! בוא הנה!" האני שים הגיעו אל נקודת איסוף הפצועים חסרי נשימה. הסבירו בקטעי מלים דבר פשוט: בשדה מוטל פצוע. זה היה באחד המשלטים בדרום ביום השני לקרבות.

שני חובשים הורידו אל נקה מעל אחד האמבולנסים, מיהרו לרוץ לעבר האיש ש שכב לבדו בשדה הפתוח. הם ניגשו אליו. חבשו זמנית את פצעי, אחר העמיסוהו על גבי האלונקה והחלו צועדים לעבר האמבר-לנס. הם הספיקו לצעוד מספר צעדים בל בד. לפתע נשמעה התפוצצות, נושא האלונ-קה הראשון עלה על מוקש. הפצוע נפגע ב מספר רסיסים נוספים. כשהתכזר האבק התברר כי חובש אחד ניצל, השני נהרג.

שמו היה ששון טרמין. בת-לאביב, בדירת ג ברחוב כפר גלעדי, תלתה נערה ח מתשיער חיתולים על חבל כביכא. היא נראתה כילדה שטרם הגיעה לגיל הבגרות. אולם חתינו בן חמשת החר

חלום על מוסך שנגוז

דוי נתן בבחנוף

משלטי האויב נפלו בזה אחר זה. בכמה כיסים נמשכה עדיין ההתנגדות, א לם הדרך דרומה היתה חופשית. טור השריון החל לדהור על הדרך, לכיוון המחנה הצבאי הגדול. מכנס לפעם היה צריך להיעצר כדי לחסל ת'תח אנטיוטניקי שאנשיו סרבו, משום מה, להימלט או להיכנע. פעמים אד דות חסם רכב מצרי שרון את הדרך, הסנקים דחסו אותו לצד הכביש.

גם המחנה הצבאי נתפס לבסוף. פה ושם נמשכו היריות, אך הקרב כבר הסתיים. כל השטח היה בידי צה"ל. סמל נתן בבח-נוף, מפקד וחי, שרק לפני ימים מספר הועלה בדרגה מרב-טוראי, נכנס ברכבו לתוך המחנה. אנשי כיתתו, שישבו בוחל, עייפים מקרבות היום, היו שמחים. הם שמחו שהקרב הסתיים כבר ושאיש מהם לא נפגע — שמחת חיים טבעית.

בקצה המחנה, ליד כפל קרקע, עמד אנק מצרי צהוב. הוא היה דומה לשאר הטנקים שהשאירו המצרים במנוסתם. איש לא התלהב יותר משלל כזה. אולם הטנק הזה היה שונה. כאשר נע הוחל של סמל בבחנוף בקרבתו, פלט קנה הותוח של הטנק עוד פגז אחד. הפגז פגע בוחל. נתן בבחנוף היה בין החללים האחרונים בכיבוש המחנה.

נתן בא מירושלים. הוא נולד שם לפני 20 שנה להורים ילידי הארץ, ממוצא בוכרי. הוא היה בן זכר יחיד. מלבדו גדלו הוריו עוד ארבע בנות.

הוא גדל בשכונת נחלת-שבועה, סיים את בית-הספר העממי אליאנס, החל מיד עם סיום הלימודים לעבוד באופן עצמאי. אביו של נתן היה דמות ידועה בירושלים. הוא היה מותיקי הנהגים שבה, החזיק בהגה יותר מ-25 שנים. נתן רצה ללכת בדרך אביו, להיות מכונאי ונהג. תחילה עבד בחור שוליה במוסך טטוריס בירושלים. היו לו ידיים ורזיות וכשרון מיכני רב, והוא התקדם בשלבי העבודה. מלבד זאת עמדה לו זכ ת אבות, וכל מכירי אביו היו מתנדבים ללמד את בבחנוף הצעיר פרק בהלכות מכונאות.

לא היו לנתן שאיפות מרחיקות לכת ביותר. הוא רצה להתקדם במקצועו, לאסוף סכום כסף ולזכות באחד הימים במוסך משלו. אחרי שנים של עבודה כעוזר במוסך הטטוריס, התקבל נתן כמכונן עצמאי במחלקת העבודות הצבוריות של עיריית ירושלים. שם עבד עד יום גיוסו לצבא.

לפני שלש שנים מת אביו ונתן נשאר הגבר היחיד בבית, תפקיד שביגר אותו והפך את הנער העליו לאב-משפחה מתון וא-ראי יותר. כשכל חבריו התגייסו לצבא, התחיצ גם נתן. הוא נשלח ליחידת וחיילים. להפתעתו, היה דוקא מבוסס ומאושר מהתפקיד שניתן לו. עם האנשים שהכין לקרב, יצא נתן לקו האש. יחד אתם עבר את טבילת האש הראשונה ועמם יחד נפגע מפגז האויב. תחילה היה נתן פצוע קשה, נחשב על-ידי חובש ועמד להיות מועבר לנקודת איסוף הפצועים, אולם כעבר דקות מספר מת.

הים סער בעורקיו

מאיר מורחיי

לפני חצי שנה, גויס מאיר מורחיי לחיל השריון. מאיר לא אהב את השריון. הוא לא רצה להיות בחיל השריון. הוא לא רצה לנהוג בוחל או להתאמן בקפיצות וגלגולים תך כדי נסיעה. הוא לא אהב מכונאות, הוא לא אהב טאנקים. רק דבר אחד אהב: את הים. הוא שאף לדבר אחד בלבד: להיות מלח על סיפון אניה של חיל הים.

מאיר לא נולד במשפחת אנשי ים. הוריו לא היו דייגים או סננים. האב, משה מורחיי לוי, יליד הארץ ממוצא תימני, הוא פקיד בנק צנוע. אפילו בית המשפחה הצנוע בתל-אביב אינו ניצב מול חוף הים, אלא בסימטה באחת העתיקות שבשכונות הים, נוה שלום.

דבר זה לא הפריע למאיר להתאהב בים, ממש כשם שהתאהבו בו אחיו הגדולים, לגביו, לא היתה אהבה זו מצוות אנשים מזומדה, הנקית באמצעות תנועת נוער ימית, על החוף. מאיר פשוט הלך אל הים. הוא היה עוד ילד. חבריו לשכונה היו גם הם ילדים. בשעות הפנאי הלכו אל חוף הים,